

(สำเนา)

เลขรับ ๑๒/๒๕๕๒ วันที่ ๑๙ มี.ค. ๒๕๕๒

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ที่ นร ๐๕๐๓/๔๕๘๒

สำนักนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๗ มีนาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (เพิ่มเติมหลักเกณฑ์การริบทรัพย์สินและเพิ่มวิธีการริบทรัพย์สินตามมูลค่า)

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (เพิ่มเติมหลักเกณฑ์การริบทรัพย์สินและเพิ่มวิธีการริบทรัพย์สินตามมูลค่า) ต่อสภาผู้แทนราษฎร

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผลและบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ)

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

(นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ)

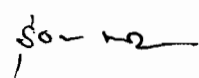
นายกรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๔

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวรุ่งนภา ชันธิโชติ)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานระเบียบวาระ

สำนักงานการประชุม

วันนา พิมพ์

พิมพ์ ตรวจ

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ดังต่อไปนี้

- (๑) แก้ไขเพิ่มเติมการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาให้ครอบคลุมถึงประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการกระทำความผิด และทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาแทนทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าว รวมทั้งประโยชน์อื่นใดอันเกิดจากทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้น และกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของศาลในการริบทรัพย์สิน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔)
- (๒) เพิ่มวิธีการริบทรัพย์สินตามมูลค่าเพื่อให้การริบทรัพย์สินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (เพิ่มมาตรา ๓๔/๑)

เหตุผล

ในการกระทำความผิดอาญาหลายกรณี แม้ผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดจะได้ไปซึ่งทรัพย์สินแล้ว ยังได้ไปซึ่งประโยชน์อย่างอื่นที่มีมูลค่าและสามารถคำนวณเป็นราคาเงินได้ รวมถึงประโยชน์อื่นใดอันเกิดจากทรัพย์สินและประโยชน์ดังกล่าวด้วย แต่บทบัญญัติว่าด้วยการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดและการริบทรัพย์สินที่ได้ให้ในการกระทำความผิดหรือเพื่อจงใจให้มีการกระทำความผิด ยังไม่ครอบคลุมถึงการริบประโยชน์อันเกิดจากทรัพย์สินดังกล่าว ทั้งยังมีได้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของศาลในการริบไว้ด้วย นอกจากนี้ผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมักจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดในรูปแบบต่าง ๆ อันทำให้ไม่มีตัวทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด จึงทำให้การริบทรัพย์สินยังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอและเป็นช่องทางให้ผู้กระทำความผิดยังคงได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นที่ได้มาแทนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดนั้นอยู่ต่อไป จึงสมควรเพิ่มเติมให้การริบทรัพย์สินครอบคลุมถึงทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่ได้มาแทนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด และประโยชน์อื่นใดอันเกิดจากทรัพย์สินและประโยชน์ดังกล่าว และเพิ่มหลักการริบทรัพย์สินตามมูลค่าเพื่อแก้ไขปัญหาคriminalผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไป รวมทั้งสมควรกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของศาลในการริบทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา

.....
.....
.....
มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล
กฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุ
เบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ แห่งประมวลกฎหมาย
อาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๓ ในการริบทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมาย
ที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้ด้วย เว้นแต่เป็นทรัพย์สิน
ของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

(๑) ทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด

(๒) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการ
กระทำความผิด หรือจากการเป็นผู้ใช้ ผู้สนับสนุน หรือผู้โฆษณาหรือประกาศให้ผู้อื่นกระทำ
ความผิด

(๓) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการ
จำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม (๑) หรือ (๒)

(๔) ประโยชน์อื่นใดอันเกิดจากทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม (๑) (๒) หรือ (๓)

ในการที่ศาลจะมีคำสั่งริบทรัพย์สินตาม (๑) ของวรรคหนึ่ง ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิด รวมทั้งโอกาสที่จะนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ในการกระทำความผิดอีก

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าวิธีอื่นที่ทำให้บุคคลไม่สามารถใช้ทรัพย์สินตาม (๑) ของวรรคหนึ่ง ในการกระทำความผิดได้อีกต่อไป เช่น สั่งให้ผู้กระทำความผิดทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ในการกระทำความผิดไม่ได้ เปลี่ยนแปลงลักษณะของทรัพย์สินนั้น หรือให้จำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้อื่น ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ดำเนินการตามวิธีการดังกล่าวแทนการริบ

หากการดำเนินการตามวรรคสามไม่เป็นผล ศาลจะมีคำสั่งริบทรัพย์สินนั้นในภายหลังก็ได้

มาตรา ๓๔ บรรดาทรัพย์สินดังต่อไปนี้ให้ริบเสียทั้งสิ้น เว้นแต่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

(๑) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้แก่เจ้าพนักงาน เจ้าพนักงานในการยุติธรรม เจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศ เจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่

(๒) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่เจ้าพนักงาน เจ้าพนักงานในการยุติธรรม สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐได้มาจากการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือความผิดในลักษณะเดียวกันตามกฎหมายอื่น

(๓) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่เจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศ หรือเจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศ ได้มาจากการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

(๔) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่ได้ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิด หรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิด

(๕) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔)

(๖) ประโยชน์อื่นใดอันเกิดจากทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕)”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๓๔/๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา
 “มาตรา ๓๔/๑ เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำขอ
 ของโจทก์ว่า สิ่งที่ศาลสั่งริบตามมาตรา ๓๓ (๒) (๓) หรือ (๔) หรือมาตรา ๓๔ เป็นสิ่งที่
 โดยสภาพไม่สามารถส่งมอบได้ สูญหาย หรือไม่สามารถติดตามเอาคืนได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด
 หรือได้มีการนำสิ่งนั้นไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น หรือได้มีการจำหน่าย จ่าย โอนสิ่งนั้นให้แก่ผู้อื่น
 ซึ่งมีได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดไปแล้วโดยไม่ได้ทรัพย์สินอื่นใดมาแทน หรือมูลค่า
 ของทรัพย์สินที่ได้มาแทนต่ำกว่าราคาท้องตลาดของสิ่งนั้นในวันที่มีการจำหน่าย จ่าย โอนสิ่งนั้น
 ศาลอาจกำหนดมูลค่าของสิ่งนั้นโดยคำนึงถึงราคาท้องตลาดของสิ่งนั้นในวันที่ศาลมีคำพิพากษา
 และสั่งให้ผู้ที่ศาลสั่งให้ส่งสิ่งที่ริบชำระเงินตามมูลค่าดังกล่าวภายในเวลาที่ศาลกำหนด

การกำหนดมูลค่าของสิ่งที่ศาลสั่งริบตามวรรคหนึ่งในกรณีที่มีการนำไปรวม
 เข้ากับทรัพย์สินอื่น หรือการกำหนดมูลค่าของสิ่งนั้นในกรณีมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาแทนต่ำกว่า
 ราคาท้องตลาดของสิ่งนั้นในวันที่มีการจำหน่าย จ่าย โอนสิ่งนั้น ให้ศาลกำหนดโดยคำนึงถึง
 สัดส่วนของทรัพย์สินที่มีการรวมเข้าด้วยกันนั้น หรือมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาแทนสิ่งนั้น
 แล้วแต่กรณี

ในการสั่งให้ผู้ที่ศาลสั่งให้ส่งสิ่งที่ริบชำระเงินตามวรรคสอง ศาลจะกำหนดให้
 ผู้นั้นชำระเงินทั้งหมดในคราวเดียว หรือจะให้ผ่อนชำระก็ได้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและ
 เป็นธรรมแก่กรณี

ผู้ที่ศาลสั่งให้ส่งสิ่งที่ริบซึ่งไม่ชำระเงินหรือชำระไม่ครบถ้วนตามจำนวนและ
 ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ต้องเสียดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดตามอัตราที่กฎหมาย
 กำหนด”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๔๒ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ในการกระทำความผิดอาญาหลายกรณี แม้ผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดจะได้ไปซึ่งทรัพย์สินแล้ว ยังได้ไปซึ่งประโยชน์อย่างอื่นที่มีมูลค่าและสามารถคำนวณราคาเป็นเงินได้ รวมถึงประโยชน์อื่นใดอันเกิดจากทรัพย์สินและประโยชน์ดังกล่าวด้วย แต่บทบัญญัติว่าด้วยการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดและการริบทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือเพื่อจูงใจให้มีการกระทำความผิด ยังไม่ครอบคลุมถึงการริบประโยชน์อันเกิดจากทรัพย์สินดังกล่าว ทั้งยังมีได้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของศาลในการริบไว้ด้วย นอกจากนี้ผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมักจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดในรูปแบบต่าง ๆ อันทำให้ไม่มีตัวทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด จึงทำให้การริบทรัพย์สินยังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอและเป็นช่องทางให้ผู้กระทำความผิดยังคงได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินหรือประโยชน์ตอบแทนอื่นที่ได้มาแทนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดนั้นอยู่ต่อไป จึงสมควรเพิ่มเติมให้การริบทรัพย์สินครอบคลุมถึงทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่ได้มาแทนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด และประโยชน์อื่นใดอันเกิดจากทรัพย์สินและประโยชน์ดังกล่าว และเพิ่มหลักการริบทรัพย์สินตามมูลค่าเพื่อแก้ไขปัญหาคriminalผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไป รวมทั้งสมควรกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของศาลในการริบทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๓ แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยให้ศาลมีอำนาจริบทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการกระทำความผิดหรือจากการเป็นผู้ใช้ ผู้สนับสนุน หรือผู้โฆษณาหรือประกาศให้ผู้อื่นกระทำความผิด และทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาแทนทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าว รวมตลอดทั้งประโยชน์อื่นใดอันเกิดจากทรัพย์สินหรือประโยชน์บรรดาที่ได้กล่าวมาแล้ว

๒.๒ กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของศาลในการริบทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดให้ชัดเจน โดยกำหนดให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิด รวมทั้งโอกาสที่จะนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ในการกระทำความผิดอีก

๒.๓ กำหนดให้ศาลต้องคำนึงถึงหลักสัดส่วน (Proportionality) ในการใช้ดุลพินิจริบทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดด้วย โดยในกรณีที่ศาลเห็นว่าวิธีการอื่นที่ทำให้บุคคลไม่สามารถใช้ทรัพย์สินดังกล่าวในการกระทำความผิดได้อีกต่อไป เช่น สั่งให้ผู้กระทำความผิดทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ในการกระทำความผิดไม่ได้ เปลี่ยนแปลงลักษณะของทรัพย์สินนั้น หรือให้จำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้อื่น ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ดำเนินการตามวิธีการดังกล่าวแทนการริบ ทั้งนี้ เนื่องจากการริบทรัพย์สินเป็นการพรากกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของบุคคล หากมีมาตรการอื่นที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับการริบ (กล่าวคือทำให้บุคคลไม่สามารถใช้ทรัพย์สินดังกล่าวในการกระทำความผิดได้อีกต่อไป) โดยไม่จำเป็นต้องพรากกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของบุคคลนั้น ศาลพึงควรใช้มาตรการดังกล่าวแทนการริบ แต่หากการดำเนินการดังกล่าวไม่เป็นผล ศาลจะมีคำสั่งริบทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นในภายหลังก็ได้

๒.๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยกำหนดให้ศาลริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริตต่อหน้าที่ของเจ้าพนักงาน เจ้าพนักงานในการยุติธรรม เจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศ เจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น และพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่เจ้าพนักงานดังกล่าวข้างต้นได้มาแทนทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าว ตลอดจนประโยชน์อื่นใดอันเกิดจากทรัพย์สินหรือประโยชน์บรรดาที่ได้กล่าวมาแล้วด้วย ทั้งนี้เพื่อรองรับพันธกรณีตาม Article ๑๕ - Article ๒๕ ของ UNCC

๒.๕ เพิ่มหลักการริบทรัพย์สินตามมูลค่า (Value-base confiscation) ไว้ในร่างมาตรา ๓๔/๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยในกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลเองหรือปรากฏตามคำขอของโจทก์ว่า ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเป็นสิ่งที่โดยสภาพไม่สามารถส่งมอบได้ สูญหาย หรือไม่สามารถติดตามเอาคืนได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือได้มีการนำสิ่งนั้นไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น หรือได้มีการจำหน่าย จ่าย โอนสิ่งนั้นให้แก่ผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดไปแล้วโดยไม่ได้ทรัพย์สินอื่นใดมาแทน หรือมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาแทนต่ำกว่าราคาท้องตลาดของสิ่งนั้นในวันที่มีการจำหน่าย จ่าย โอนสิ่งนั้น ศาลอาจกำหนดมูลค่าของสิ่งของที่ริบโดยคำนึงถึงราคาท้องตลาดของสิ่งนั้นในวันที่ศาลมีคำพิพากษาและสั่งให้ผู้ศาลสั่งให้ส่งสิ่งของที่ริบชำระเงินตามมูลค่าดังกล่าวภายในเวลาที่ศาลกำหนด

๒.๖ ในการกำหนดมูลค่าของสิ่งที่ศาลสั่งริบในกรณีที่มีการนำไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น หรือในกรณีมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาแทนต่ำกว่าราคาท้องตลาดของสิ่งนั้นในวันที่มีการจำหน่าย จ่าย โอนสิ่งนั้น ให้ศาลกำหนดโดยคำนึงถึงสัดส่วนของทรัพย์สินที่มีการรวมเข้า

ด้วยกันนั้น หรือมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาแทนสิ่งนั้น แล้วแต่กรณี ซึ่งเป็นไปตามหลักกรรมสิทธิ์ทั่วไปไปตามมาตรา ๑๓๑๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๒.๗ ผู้ที่ศาลสั่งให้ส่งสิ่งที่ยึดซึ่งไม่ชำระเงินหรือชำระไม่ครบถ้วนตามจำนวนและภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ต้องเสียดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดตามอัตราที่กฎหมายกำหนด

๒.๘ ในการสั่งให้ผู้ที่ยึดศาลสั่งให้ส่งสิ่งที่ยึดชำระเงินนั้น โดยเหตุที่จำนวนเงินที่ต้องชำระอาจเป็นจำนวนที่สูงจนจำเลยไม่สามารถชำระได้ในคราวเดียว สมควรให้เป็นดุลพินิจของศาลที่จะกำหนดให้ผู้ยื่นชำระเงินทั้งหมดในคราวเดียว หรือจะให้ผ่อนชำระก็ได้โดยให้ศาลคำนึงถึงความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่กรณี ทั้งนี้ เพื่อความเป็นธรรม

๓. ข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณา

๓.๑ การริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด (Proceeds of Crime) แบ่งออกได้เป็น ๒ ระบบ คือ ระบบการริบทรัพย์สินสกปรก (Tainted property confiscation) ที่มุ่งริบตัวทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ดังนั้น ทรัพย์สินที่ยึดจึงต้องมีอยู่ในขณะที่ศาลมีคำพิพากษาให้ริบ ส่วนอีกระบบหนึ่ง ได้แก่ ระบบการริบทรัพย์สินตามมูลค่า (Value-base confiscation) ที่ให้อำนาจแก่ศาลที่จะพิพากษาให้จำเลยชำระเงินตามมูลค่าที่เท่ากับมูลค่าของทรัพย์สินที่จำเลยได้มาจากการกระทำความผิด โดยไม่คำนึงถึงความมีอยู่ของตัวทรัพย์สินที่จำเลยได้มาจากการกระทำความผิดในขณะที่ศาลมีคำพิพากษาให้ริบ

๓.๒ สำหรับการนำระบบการริบทรัพย์สินแต่ละระบบมาใช้นั้น ประเทศในกลุ่มที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) เช่น สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย และสิงคโปร์ ใช้ระบบการริบทรัพย์สินตามมูลค่าเป็นหลักโดยตรา Proceeds of Crime Act ขึ้นใช้บังคับ แต่ในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบประมวลธรรม (Civil Law) เช่นเดียวกับประเทศไทย เช่น เยอรมนี ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ และญี่ปุ่นนั้น ใช้ระบบการริบทรัพย์สินสกปรกเป็นหลัก แต่ในกรณีที่ไม่มียุทธทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดในขณะที่ศาลมีคำพิพากษาให้ริบจะนำระบบการริบทรัพย์สินตามมูลค่ามาเสริม โดยประมวลกฎหมายอาญาให้อำนาจแก่ศาลที่จะพิพากษาให้จำเลยชำระเงินตามมูลค่าที่เท่ากับมูลค่าของทรัพย์สินนั้น

๓.๓ มีข้อสังเกตว่า มาตรา ๓๑ (๑) (a) ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ มิได้บังคับให้รัฐภาคีต้องนำระบบริบทรัพย์สินตามมูลค่ามาใช้ในการติดตามทรัพย์สินคืนในการกระทำความผิดฐานทุจริต แต่ให้รัฐภาคีเลือกได้ว่าจะใช้ระบบริบทรัพย์สินสกปรกหรือจะใช้ระบบริบทรัพย์สินตามมูลค่าก็ได้ ทั้งยังไม่ห้ามที่รัฐภาคีจะใช้ทั้งสองระบบ โดยปรากฏตามหน้า ๑๓๔ ของ Legislative Guide for the Implementation of the United Nations Convention against Corruption ที่สหประชาชาติได้จัดทำขึ้น ว่าเหตุที่ไม่ได้บังคับก็เนื่องจากรัฐภาคีใช้ระบบการริบทรัพย์สินแตกต่างกัน เช่น แคนาดาใช้ระบบการริบทรัพย์สินสกปรก ส่วนอังกฤษและไอร์แลนด์เหนือใช้ระบบการริบทรัพย์สินตามมูลค่า และหลายประเทศใช้ทั้งสองระบบควบคู่กัน เป็นต้น

๓.๔ การบัญญัติหลักการริบทรัพย์สินตามมูลค่าไว้ในประมวลกฎหมายอาญาตามแนวทางการบัญญัติกฎหมายของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบประมวลธรรม (Civil Law) เช่นเดียวกับประเทศไทย นอกจากจะทำให้กฎหมายมีความเป็นระบบระเบียบโดยไม่จำเป็นต้องมีการตรากฎหมายพิเศษขึ้นใช้บังคับในการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการทุจริตและประพฤติมิชอบในราชการเป็นการเฉพาะแล้ว บทบัญญัติดังกล่าวยังสามารถนำไปใช้กับการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดทั่วไปได้อีกด้วย
